

«Som petits però lliures»

Joan Carles Girbés i Eugènia Broggi, els dos últims exponents de la 'plaga indie' que assetja el món editorial català, expliquen el perquè del seu salt al buit

Joan Carles Girbés i Eugènia Broggi comenten la jugada a la llibreria Laie de Barcelona. Foto: Catorze

Eugènia Broggi era editora d'Empúries, un segell del Grup 62, fins que en va plegar per fundar una altra editorial: L'Altra (<http://www.laltraeditorial.cat/>) 'Altra (<http://www.laltraeditorial.cat/>) . Joan Carles Girbés era editor de Bromera i ha acabat sembrant l'editorial Sembra (<http://sembrallibres.com/>) .

L'Altra ja té quatre títols al carrer: *Els nois*, de Toni Sala; *L'última nit*, de James Salter; *La nostra vida vertical*, de Yannick Garcia i *Barba xopa de sang*, de Daniel Galera. Sembra s'ha estrenat amb dues novel·les: *Totes les cançons parlen de tu*, de Xavi Sarrià, i *Vertigen*, d'Esperança Camps i Empar Marco.

L'Altra Editorial i Sembra Llibres han nascut l'any 14. Amb prudència però amb alegria. Potser sí que és l'hora de recuperar l'autenticitat de la feina artesanal, dels llibres fets a mida, dels editors vocacionals que s'ho juguen tot amb cada llibre.

CATORZE: I un bon dia decidiu muntar una editorial. Per què?

Eugènia: Tenim la sort de tenir un ofici que el pot fer una persona sola, i que no requereix una inversió gaire gran. Si ets inquiet i tens una vocació que et permet establir-te pel teu compte, et pot passar el que ens ha passat a nosaltres.

Joan Carles: N'hi ha que publiquen llibres com podrien tenir un forn de pa, però en el nostre cas és una vocació. Jo no em vull limitar a publicar llibres, sinó que els vull editar. M'agrada fer llibres en el sentit de provocar-los, de perseguir autors, de fer ofertes... No vull estar esperant passivament que m'arribin uns textos. Sóc un apassionat dels catàlegs, on potser un dia trobo la perleta que buscava. I té raó l'Eugènia: fa uns anys no, però ara sí que es pot muntar una editorial amb una inversió econòmica baixa (i una inversió de temps absoluta, això sí). Potser estàs sol accionarialment, però sempre et rodeges de gent. Una editorial no pot néixer sola: d'entrada, neixes amb els autors i amb tota la gent que hi impliques. I amb tots aquells que vas sumant al projecte com els periodistes, crítics, llibreters... Quan veus que hi ha una bona receptivitat és quan t'adones que això que fas té sentit. Hi ha qui escriu per a ell mateix, però ningú edita per a ell mateix.

Eugènia: A mi estar sola és el que em frenava més abans de fer el pas. Estic sola treballant i sola decidint. Això és un risc: a vegades t'enamores d'un llibre i és una bogeria. A Empúries decidia bastant de pressa sobre molts temes diferents, aquí em costa més perquè me la jugo més i perquè vull que tot surti perfecte. Faig tornar bojós els dissenyadors. Però he buscat tres o quatre persones que m'ajuden de manera informal a prendre decisions.

CATORZE: Si treballes en una editorial gran, és natural aspirar a tenir una editorial pròpia?

Eugènia: Per a mi, sí. Quan fa temps que treballes en una editorial, ja sigui gran o mitjana, però amb *jefes* que t'imposen el seu criteri, tu com a editor vas acumulant idees i projectes que no tires endavant, i se't va creant l'ambició de satisfer la teva vocació i de fer les coses a la teva manera. Quan trobes la força i els mitjans per poder-ho fer, et llances al buit. No m'imagino fent una cosa que no sigui el que faig ara. Hi ha molta crisi, tot està molt fotut, però hi ha espai per a

aire fresc, per fer llibres diferents.

CATORZE: Us espanta fer-vos la competència?

Eugènia: No. Potser en algun moment ens passarà que voldrem editar el mateix llibre, però tenim gustos diversos i apostem per llibres diferents. Això dóna riquesa al panorama editorial català, fa que els autors puguin ser més arriscats a l'hora d'escriure.

CATORZE: Amb tanta concentració editorial, el panorama s'havia empobrit?

Eugènia: Al Grup 62 hi ha cinc segells. Encara que cada editor tingui el seu gust, els paràmetres empresarials són semblants. Estan tots els editors en una mateixa carretera, no poden improvisar ni fer coses gaire diferents. En canvi, si estàs sol a casa teva...

Joan Carles: ...tens unes limitacions, però també tens molta llibertat. Som petits però lliures. I fem les apostes amb seguretat, perquè hi creiem molt. Si tens una editorial que comença, amb cada llibre t'ho estàs jugant tot. No és un número més dins d'un catàleg.

Eugènia: Si ets un editor petit et pots dedicar intensament a cada títol, i pots vetllar per allargar la vida del llibre. Un objectiu dels petits editors és aconseguir que els llibres durin més a les llibreries, com passava fa vint anys. Fer-ne una venda més sostinguda, recuperar la lentitud.

Joan Carles: També pots establir sinergies amb altres editors. En un llibre pots anunciar un altre llibre del mateix autor d'una altra editorial, per exemple.

Eugènia: De la meva feina anterior, em molestava molt la por, reticència o distància de la competència. Com més coses puguem fer tots els editors junts, millor.

Entra en escena Damià Gallardo, llibreter d'una altra Laie, la del CCCB. S'asseu a la mateixa cadira on d'aquí a una estona seurà Lluís Morral, llibreter de la Laie de Pau Claris, que és on som. La complicitat dels petits editors amb els llibreters és imprescindible.

Damià: Passava per aquí... i m'he preguntat: què és això, una confabulació de la *plaga indie*? (En Damià s'ha empescat el hashtag #plagaindie (<https://twitter.com/search?q=%23plagaindie&src=hash&f=realtime>) per referir-se als editors independents catalans, que estan entrant en fase d'epidèmia.)

Eugènia: Fa un moment comentava que els llibreters no teniu espai per donar i per vendre, que un llibre ha d'estar molt ben acompanyat perquè el mantingueu a la llibreria.

Damià: Les editorials grosses també treuen coses molt bones, i arriba un punt que no sabem on ficar tants llibres. Intentem aguantar-los dos mesos. Per cert, el del Toni Sala és brutal. Però és molt dur.

CATORZE: De petits, què volíeu ser de grans?

Eugènia: Jo, escriptora. Que patètic, no? Quin tòpic...

Joan Carles: Jo, periodista, i d'alguna manera no m'he desvinculat mai del periodisme. Editar llibres és també una manera de comunicar.

CATORZE: Us agrada haver de fer tots els papers de l'auca?

Joan Carles: És molt positiu, t'enriqueix molt, coneixes tot el procés i estàs al cas de tot. Jo vaig començar a apreciar de veritat la feina dels traductors el dia que vaig tenir la gosadia de traduir de l'anglès un llibre infantil. Als concerts d'Obrint Pas a l'Auditori de Barcelona teníem una paradeta

amb llibres de Xavi Sarrià acabats de sortir d'impremta. Els venia jo mateix, i vaig fer una foto a la primera persona que va comprar el primer llibre de l'editorial. Fa poc, un diumenge, vaig estar una estona discutint una paraula amb el corrector i les dues autores del segon llibre de Sembra. És bonic, el llibre eixirà com tots volem.

Eugènia: A 62 jo no tenia temps de donar setanta voltes a una paraula. Ara ho faig i m'encanta.

Joan Carles: El nom de Sembra Editorial és de Xavi Sarrià, jo m'he recolzat moltíssim en ell. Xavi ha creat els eslògans d'una generació.

Eugènia: Amb els primers autors hi ha una implicació molt forta, i marques una mica la declaració d'intencions. El Toni Sala estava molt content de sortir al costat de James Salter.

CATORZE: Quina és la part del procés editorial que us fa més mandra?

Eugènia: Perseguir els periodistes perquè vinguin a les rodes de premsa.

Joan Carles: A mi, que sóc periodista de formació, la relació amb la premsa m'agrada molt. El que porto pitjor és la distribució, és el que em fa més pànic.

Eugènia: Durant la gestació de l'editorial passes un moment d'excitació molt xulo, l'arrencada és bona perquè tothom et dóna suport, però al cap d'un temps la vida real ve a veure't. A mi ja m'està començant a passar.

Joan Carles: Sí, i en algun moment arribarà una liquidació negativa i serà traumàtic.

CATORZE: No hem de patir pel futur del paper?

Joan Carles: En absolut. El llibre electrònic encara és fum. I la gent és reticent a pagar pels llibres digitals. De negoci, no n'hi ha. Nosaltres hem fet una aposta per eixir només en paper. Hem de concentrar els esforços i recursos inicials en allò que pensem que té més sentit. En el meu cas té sentit fer llibres en paper, buscar un tipus de paper amb un tacte determinat... El llibre digital té present i tindrà futur, però ja ho anirem veient. Ara mateix la gent no està comprant llibres digitals, i avui ja no és una qüestió de falta d'oferta.

Eugènia: Els llibres de Sembra tenen un tacte molt agradable. Els de L'Altra tenen el paper més fi, són més de butxaca. El llibre digital mai és teu de veritat, mai el pots tocar. I, com deia James Salter en una entrevista, entre lector i llibre s'estableix una relació de possessió.

CATORZE: Ara potser hi ha forat per a editorials petites. Però els autors no poden viure, ni tan sols malviure, dels llibres que escriuen.

Joan Carles: Han pogut viure'n alguna volta...?

Eugènia: No en poden viure ni els escriptors americans. Aquí durant una època es pagaven avançaments massa alts, no es calculaven sobre vendes reals. La cultura de premis que tenim també ha sigut una mica enganyosa. Vendre un llibre costa molt, es ven exemplar a exemplar.

CATORZE: Quants exemplars tireu de cada títol?

Joan Carles: Del de Xavi Sarrià n'he fet 4.300, dels quals 2.500 eren per vendre'ls amb el diari Ara. Això em va costar dues nits sense dormir. Confio que el llibre tindrà vida més enllà de dos mesos. Aquestes tirades no les faré amb tots els llibres.

Eugènia: Jo no arribo als 2.000 exemplars. Tinc molta paranoia amb això dels tiratges. He vist un possible èxit tornar-se un fracàs rotund per culpa del desajust de tiratges. Ara que les impressions

digitals permeten fer tiratges molt curts, prefereixo fer 1.500 llibres i, si cal, ja reeditaré. Prudència, prudència, prudència.

CATORZE: Fareu només ficció?

Eugènia: Jo, sí. De moment només editaré narrativa perquè és el que sé fer.

Joan Carles: Nosaltres tindrem una línia molt petita de no ficció. Al País Valencià hi ha temes que no es toquen i val la pena que es publiquin.

CATORZE: Quants llibres penseu publicar cada any?

Joan Carles: Entre sis i vuit.

Eugènia: Deu o dotze. Però de moment en tinc cinc, i el sisè no sé quin serà. Viure al dia està bé. A 62 teníem la programació a un any vista i, com diu la Silvia Querini de Lumen, *viure en el futuro es agotador*. Quan el llibre arriba a les llibreries, ja l'has avorrit.

CATORZE: Doneu-vos un consell mútuament.

Eugènia: La prudència. La Maria Bohigas, la Valeria Bergalli i molta altra gent m'han dit que els dos o tres primers anys són relativament fàcils: tu estàs a *tope*, encara no has tingut moltes decepcions, llibreters i periodistes et donen molt suport... Al cap de dos o tres anys ja no estàs tan de moda, la gent ja no et busca tant. L'important és poder sobreviure passats aquests tres anys, i aspirar a continuar existint d'aquí a trenta anys. Però és difícil donar consells al Joan Carles perquè ell en sap molt.

Joan Carles: Més que donar-te un consell, et voldria fer una recomanació: que pensis també en el mercat valencià. És el gran oblidat de totes les editorials, tant dels grans grups com dels segells petits. A València hi ha lectors que no troben els llibres que voldrien llegir. Hi ha un circuit un poc pervers que impedeix que els llibres en català arribin a lectors valencians que els llegirien. La generació Obrint Pas, la gent entre vint i quaranta anys, pot llegir perfectament en català i no ho fan, en part perquè no troben l'oferta adequada. I aquest és un dels motius del naixement de Sembra. Les editorials petites -que són petites perquè neixen, vés a saber com de grans acabaran sent- aporten molta diversitat, però aquesta diversitat es concentra només al mercat català. Des de València tenim la necessitat de tenir mercat a Catalunya, perquè és on els lectors ja estan creats, però hem de fer també un esforç cultural i empresarial per crear lectors entre els mateixos valencians. Al País Valencià només hi ha un 3% de lectors en català, però hi ha molt de marge per crear-ne de nous.

Eugènia: Em sembla molt interessant el consell que m'has donat. Aquí a Catalunya també hi ha un públic per crear. Hi ha molta gent que parla i viu en català però tria llegir en castellà per desconeixement, mandra o prejudici. Són lectors collonuts, fins i tot són prescriptors amb influència en el món cultural català, que s'interessen per cultures internacionals i que no han entrat encara a llegir autors catalans. Tant tu com jo com tots els editors publiquem autors catalans importants i defensables. És una tasca a fer: picar pedra i dir-los ei, llegiu aquest autor, és català però escriu molt bé.